

[...]

ΝΑΘΑΝ.

Πρὸ σκοτεινῶν αἰῶνων στὴν Ἀνατολὴν
ἄνθρωπος ἔζη, ὅστις δακτυλίδιον
ἀξίας ἀτιμῆτου εἶχεν ἐκ χειρὸς
ἡγαπημένης. Ἦτο δὲ ὀπάλιον
ἢ λίθος, ἢ ὅποια καὶ ἀπέστιλθε
χρωματισμοὺς ὠραίους ἑκατόν [πρὸς δὲ]
καὶ τὴν μυστηριώδη εἶχε δύναμιν
πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀρεστὸν
νὰ κάμν' ἐκεῖνον, ὅστις μὲ πεποιθήσιν
τοιαύτην τὴν ἐφόρει. Τί τὸ θαῦμα, ἂν
οὐδέποτε ὁ τῆς Ἀνατολῆς ἀνὴρ
διὰ τὸν ἄνω λόγον τὸ ἀπέθεσεν
ἀπὸ τὸν δάκτυλόν του, καὶ διέταξε
νὰ μένη αἰωνίως εἰς τὸν οἶκόν του ;
Ἦγουν : Ἐκ τῶν υἱῶν του εἰς τὸν φίλτατον
τὸ δακτυλίδιον του τὸ κληροδοτεῖ,
κι' ὀρίζει ἀσαλεύτως, εἰς διαδοχὴν
νὰ τὸ κληροδοτήσῃ πάλιν καὶ αὐτὸς
ἐκ τῶν υἱῶν του πρὸς ὁποῖονδήποτε
στοργὴν τὴν πλείστην τρέφει· κι' οὕτω πάντοτε
ὁ φίλτατος, χωρὶς μπ' ὄψιν νὰ ληφθῇ
ἢ γέννησις, μὲ μόνον τὸ προτέρημα
τοῦ δακτυλίου, κρῆλη καὶ ἡγεμῶν
νὰ γίνεταί τοῦ οἴκου. — Σὺ ἐννοεῖς μὲ
Σουλτάνε !

ΣΑΛΛΑΔΙΝΟΣ.

Ἄκολοθεῖ ! Σὲ ἐννόησα.

ΝΑΘΑΝ.

Καὶ οὕτως ἦλθε τέλος ὁ δακτύλιος,
ἀπὸ υἱοῦ εἰς ἄλλον [κληροδοτηθεῖς,]
καὶ εἰς τριῶν υἱῶν πατέρα, οἵτινες
ἦσαν αὐτῷ ἴμοῦς εὐπειθεῖς κ' οἱ τρεῖς,
τούτους δὲ ἐπρέμνας καὶ τοὺς τρεῖς αὐτὸς
νὰ ἀγαπᾶ μωῶς δὲν ἠδύνατο
νὰ ἀποφύρῃ Μόνον δὲ κατὰ καιροὺς
ποτὲ μὲν οὐτόν, πότε' ἐκεῖνον, κι' ἄλλοτε
τὸν τρίτον εὐεώρει, — ὅτε δηλαδὴ
ἐτύχαιεν ἢ ἦναι μετὰ τοῦ πατρὸς
ἑκαστὸ μόνος, οἱ δὲ δύο ἕτεροι

εἰς τὴν καρδίαν τοῦ πατρὸς τὴν ἔκχυσιν
δὲν ἔχον μέρος, — μάλλον ἄξιον αὐτὸν
δακτυλίου [εὐεώρει], ὃν δὴ καὶ
ἰκάστω τότε νὰ ὑποσχεθῇ,
τὴν ἀφελῆ ἀδυναμίαν ἔστρεφεν.
Ἐχώρει τοῦτο οὕτως, ὅσον ἂν καιρὸν
ἐχώρει. — Ὅμως ἦλθε καὶ ὁ θάνατος,
καὶ εἰς ἀμνησίαν ὁ καλὸς πατὴρ
ἐμπίπτει. Πόνον ἔχει δύο τῶν υἱῶν,
οἵτινες πίστιν εἰς τὰς ὑποσχίσεις του
παρέσχον, νὰ πικράνη οὕτω. — Τί [λοιπὸν]
τὸ ποιητέον ; — Στέλλει καὶ καλεῖ κρυφά
ἓνα τεχνίτην, καὶ κατὰ τὸ πρίτυπον
τοῦ δακτυλίου παραγγέλλει εἰς αὐτὸν
καὶ ἄλλους δύο, καὶ ὀρίζει, τίποτε
νὰ μὴ φεισθῇ ἐκεῖνος, μήτε ἑξὸς
μήτε καὶ κόπον, νὰ τοὺς κἀν ἔντελως
ἀπαρᾶλλάκτους πρὸς τὸν πρίτον. Τοῦτο καὶ
ἐπέτυχ' ὁ τεχνίτης. Ὅταν ἔφρε
τοὺς δακτυλίους, οὕτε ὁ πατὴρ αὐτὸς
νὰ διακρίν' ἠμπόρει τὸν πριωτόν.
Χαρᾶς καὶ εὐθυμίας πλήρης προσκαλεῖ
ἰδιαιτέρως τῶν υἱῶν τοῦ ἑκαστοῦ
κ' ἰδιαιτέρως διδ' εἰς ἓνα ἑκαστοῦ
τὴν εὐλογίαν — κι' ἅμα τὸν δακτύλιον ; —
καὶ ἀποθνήσκει. — Μὲ ἀκούεις δά, σουλτάν ;

ΣΑΛΛΑΔΙΝΟΣ

(ὅστις ἐκπλαγεὶς εἶχεν ἀποστρέψει τὸ πσωπον).

Ἄκού', ἀκούω ! Μόνον ἔλα, γρήγορα
τελειώσον τὸν μῦθον. — Πηλοσιάζει ; [αἰ,

ΝΑΘΑΝ.

Ἔς τὸ τέλος εἶμαι. Ἐπειδὴ τὰ ἐφεξῆς
ἀφ' ἑαυτῶν νοοῦνται. — Μόλις ὁ πατὴρ
ἀπέθανε, καὶ φθάνει ἑκαστος αὐτῶν

μὲ τὸν δακτύλιόν του, θέλων ἕκαστος
νὰ γείνη τῆς οἰκίας ἡγεμῶν αὐτός.
Ἄντεξετάζου· ξριδες, παράπονα
ἐγείρονται. Εἰς μάτην ὁ ἀληθινὸς
δακτύλιος ὑπῆρχεν ἀναπόδεικτος : —
(Μετὰ τινα παῦσιν, καθ' ἣν προσμένει ἀπάντησιν παρὰ
τοῦ Σαλαδίνου).

Σχεδὸν δὲ τόσον ἦτον ἀναπόδεικτος,
ὅσον μᾶς εἶναι τώρα κι' ἡ ἀληθινὴ
θρησκεία.

ΣΑΛΑΔΙΝΟΣ.

Πῶς ; καὶ τοῦτο ἡ ἀπόκρισις
εἰς τὴν ἐρώτησίν μου εἶναι ; . .

ΝΑΘΑΝ.

Δηλαδή
αὐτὸ μου δίδει τὴν δικαιολόγησιν,
ἐὰν τοὺς δακτυλίους δὲν ἀποτολμῶ
νὰ διακρίνω, τοὺς ὁποίους ὁ πατὴρ
ἀπὸ σκοποῦ τοιούτους κατεσκεύασεν,
ἵνα μὴν τύχη καὶ ποτὲ διακριθῶν.

ΣΑΛΑΔΙΝΟΣ.

Τοὺς δακτυλίους ! — Νὰ μὴν παίξῃς μετ' ἐμοῦ ! —
Ἡ' ἐφαινετο δά, ὅτι τὰ θρησκευόμενα,
τὰ προσημασθέντα, ἐπιδέχονται
βεβαίως ἀπ' ἀλλήλων νὰ διακριθῶν
καὶ μέχρι τῆς ἐσθῆτος· μέχρι τῆς τροφῆς
καὶ τοῦ ποτοῦ !

ΝΑΘΑΝ.

Καὶ μόνον ἐκ τῶν βάσεων
οὐχί. — Διότι πάντα δὲν βασιζονται
ἐπὶ τῆς ἱστορίας ; τῆς γραπτῆς ἢ τῆς
κατὰ παράδοσιν ! — Ἡ ἱστορία δὲ
ἀποδεκτὴ δὲν γίνεται ἐκ πίστεως
κι' ὁμολογίας μόνον, καὶ ὀφείλει δὲ ; —
ἢ ὄχι ; — Τώρα, τίνος ἐπ' ἐλάχιστον
εἰς τὴν ἀμφιβολίαν ὑποβάλλεται
ἡ πίστις καὶ ὁ λόγος τὸ λοιπὸν, εἴμῃ
τὰ τῶν οἰκείων ; Τῶν ὁποίων εἴμεθα
τὸ αἷμα ; οἱ ὅποιοι ἀπὸ γενετῆς
μᾶς ἔδωκαν τσαῦτα τῆς ἀγάπης των
τεκμηρία ; παρ' ὧν δὲν ἠπατήθημεν
ποτὲ, πλὴν ὅπου ἦτον συμφερότερον

ἡμῖν ν' ἀπατηθῶμεν ; — Καὶ πῶς δύναμαι
εἰς τοὺς γονεῖς μου πῆσαι ὀλιγώτερον
ἐγὼ νὰ δώσω ἢ εἰς τοὺς γονεῖς σου σύ ;
Ἡ ἀντιστροφή : ἐμπορῶ ποτὲ ἐγὼ
νὰ ἀπαιτήσω παρὰ σοῦ, ἵνα τοὺς σοὺς
γονεῖς κηρύξῃς ψεύστας ἐπὶ τῷ σκοπῷ,
νὰ μὴ ἀντείπῃς εἰς τοὺς ἰδικούς μου ; Ἡ
καὶ ἀντιστροφή ; Διὰ τοὺς Χριστιανοὺς
τὸ ἴδιον ἰσχύει. Ἡ πῶς λέγεις σύ ; —

ΣΑΛΑΔΙΝΟΣ.

(Μὰ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα ! Ἔχει δίκαιον
ὁ ἄνθρωπος, καὶ πρέπει νὰ πιστομισθῶ).

ΝΑΘΑΝ.

Ἄς ἐλθῶμεν καὶ πάλιν εἰς τὸ θέμα μας,
τοὺς δακτυλίους. Ὡς ἐλέχθη, οἱ υἱοὶ
ἐνήγαγον ἀλλήλους εἰς τὴν κρίσιν, καὶ
ἐπώμνουν τῷ δικαστῇ, ἐκ τῆς χειρὸς
τῆς πατρικῆς ἀμέσως ὅτι ἔλαβε
τὸ δακτυλίδιον τοῦ ἕκαστος αὐτῶν —
ὡς ἀληθὲς τῇ ὄντι ! — ἀφοῦ ἕκαστος
πρὸ χρόνων εἶχεν ἤδη τὴν ὑπόσχεσιν
τὴν πατρικὴν, πῶς θέλει τὸ προνόμιον
τοῦ δακτυλίου καρπωθῆ μίαν φορὰν. —
Ὁ ἀληθὲς οὐχ ἤττον ! — Ἐβεβαίω δὲ
ἕκαστος, ὅτι ὁ πατὴρ ἀδύνατον
νὰ ἦτον ψεύστης πρὸς αὐτόν· διὸ πρὸ τοῦ
τοιαύτην ὑποψίαν περὶ τοῦ πατρὸς,
πατὴρ τοσοῦτον φιλοστόργου ἀνεχθῆ,
ἡναγκασμένος θᾶτον περισσότερον
τοὺς ἀδελφούς του, ὅσον ἄλλως τε καὶ ἂν
τὰ βέλτεστα ἀσμένως θὰ ἐπίστευε
περὶ ἐκείνων, τούτους νὰ αἰτιαθῆ
διὰ τὴν πονηρίαν. Καὶ θὰ εὑρίσκε
τρόπον ν' ἀνακαλύψῃ τοὺς προδότας, καὶ
ἐκδίκησιν νὰ λάβῃ.

ΣΑΛΑΔΙΝΟΣ.

Αἶ, κι' ὁ δικαστής ; —
Ὁρέγομαι ν' ἀκούσω, τί τὸν δικαστὴν
ὁ βάλῃς νὰ λαλήσῃ. Λέγ' !

ΝΑΘΑΝ.

Ὁ δικαστῆς

ἐλάλησεν : Ἄν τώρα δέν μου φέρετε ἐνώπιόν μου τὸν πατέρα παρευθύς, σᾶς ἀποπέμπω ἐκ τοῦ θρόνου μου. Ἄἱ μὴν κατέβη εἰς τὸν νοῦν σας, πῶς αἰνίγματα ἐδῶ νὰ λύσω εἶμαι ; Ἄἱ προσμένετε, ἕως ὅπου ν' ἀνοίξῃ ὁ δακτύλιος ὁ γνήσιος τὸ στόμα ; — Πλὴν σταθῆτ' ! Ἐγὼ ἤκουσα τόρα, ὅτι ὁ δακτύλιος ὁ ἀληθῆς κατέχει τὴν θαυματουργὸν ἰσχύν, ἀγαπητὸν νὰ ἀποκαθιστᾷ, Θεῶ τε καὶ ἀνθρώποις ἀρεστόν. Αὐτὸ ὁ ἀποφασίση κατ' ἀνάγκην. Οἱ ψευδεῖς δακτύλιοι τοιαύτην νάχουν δύναμιν ἀπίστευτον [ὑπάρχει] ! — Ποῖον τὸ λοιπὸν οἱ δύο σας τὸ πλεῖστον ἀγαποῦν ; — Εὐθύς, εἶπέτε ! Σιωπᾶτε ; Οἱ δακτύλιοι δύναμιν ἔχουν μόνον πρὸς τὰ ὀπισθεν ; εὐχὴ καὶ πρὸς τὰ ἔξω ; Κ' ἕκαστος ὑμῶν τὸν ἑαυτόν του μόνον οὕτως ἀγαπᾷ ; — Ἄ ! εἰσθε λοιπὸν τότε καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ ἠπατημένοι ψευσταί ! Εἶναι δὲ ψευδεῖς κ' οἱ τρεῖς δακτύλιοί σας. Ὁ ἀληθινός, ὡς φαίνεται, ἐχάθη. Τὴν ἀπώλειαν ἀναπληρῶν καὶ κρύπτων ὁ πατήρ, τοὺς τρεῖς διέταξε νὰ κάμουν ἀντὶ τοῦ ἐνός.

ΣΑΛΛΑΔΙΝΟΣ.

Ἐξάσια ! Ἐξάσια !

ΝΑΘΑΝ.

Οὔτω λοιπὸν

ὁ δικαστῆς προσθέτει : ἂν δὲν στέργετε τὴν συμβουλήν μου μᾶλλον ἢ τὴν κρίσιν μου, φύγετ' ! — Ἢ συμβουλή μου νὰ τὴν ! Λάβετε τὸ πρᾶγμα ὅπως εἶναι καὶ εὐρίσκεται.

Τὸ δακτυλίδιον τοῦ ἕκαστος ὑμῶν ἐκ τοῦ πατρὸς τὸ ἔχει ; Τότε ἕκαστος ! τὸ δακτυλίδιον τοῦ ὡς τὸ γνήσιον βεβαίως ἄς πιστεύσῃ. — Ἐνδεχόμενον, τὴν τυραννίαν δακτυλίον τοῦ ἐνός ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ νὰ μὴν ἤθελε νὰ ὑπομείνῃ περαιτέρω ὁ πατήρ ! — Καὶ βέβαιον, πῶς σᾶς ἠγάπα καὶ τοὺς τρεῖς, κ' ἠγάπα παρομοίως, καὶ δὲν ἤθελε τοὺς δύο νὰ πείσῃ, ἵνα χαρισθῇ εἰς ἕνα μόνον. — Ἄγετε ! Καθεὶς ὑμῶν ἀγάπην ἄς ζηλώσῃ τὴν ἀδέκαστον ἐκείνου, κ' ἔλευθεραν τῶν προλήψεων ! Ἄς σπεύδῃ ἐναμίλλως ἕκαστος ὑμῶν νὰ ἀποδείξῃ φανεράν τὴν ἀρετήν, τὴν ἐν τῇ λίθῳ τοῦ δακτυλιδίου του ! [Ἐκαστος] ἄς προσέλθῃ εἰς βοήθειαν τῆς ἀρετῆς ἐκείνης, ἐπαγόμενος πρᾶτῆτα, ὁμόνοιαν ἐγκάρδιον, εὐεργεσίαν, καὶ πρὸς τὸν Δημιουργὸν μυχιαιτάτην ἀφοσίωσιν ! Καὶ ἂν αἱ ἀρεταὶ τῶν λίθων γείνων φανεραὶ εἰς τέκνα τέκνων κ' ἐφεξῆς, τότε καλῶ εἰς μυριάδας χρόνων πρὸ τοῦ θρόνου μου αὐτὰ καὶ πάλιν. Θέλει κάθῃσθαι ἐδῶ ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου ἄλλος τις, ἐμοῦ σοφώτερος, ποιῶν τὴν κρίσιν. Ἄγετε ! — Οὔτω λαλεῖ ὁ μετρίωφρον δικαστῆς.

ΣΑΛΛΑΔΙΝΟΣ.

Θεέ! Θεέ!

ΝΑΘΑΝ.

Ἐὼν σὺ [τόρξ,] Σαλαδίν,
αἰσθάνεσαι πῶς εἶσαι ὁ σοφώτερος
καὶ προσηγηγέμενος οὗτος δικαστής

ΣΑΛΛΑΔΙΝΟΣ

(Ὁρμήσας δράττει αὐτοῦ τῆς χειρὸς, ἣν καὶ μέχρι τέλους
διατελεῖ κρατῶν).

Ἐγὼ ἢ κόνις; τὸ μηδὲν ἐγώ; Θεέ!

ΝΑΘΑΝ.

Τί ἔχεις, Σαλαδίνε;

ΣΑΛΛΑΔΙΝΟΣ.

Νάθαν, Νάθαν σὺ

πεφιλημέν'! — Ἀκόμη δὲν ἐπέρασας
αἱ μυριάδες μυριάδων χρόνοι τοῦ
κριτοῦ σου. — Οὐτε εἶναι καὶ ὁ θρόνος του
ὁ ἰδικός μου. — Σύρε! — Ὑπαγε! — Ἀλλὰ
φίλος μου ἔσο.

Quelle:

Gotthold Ephraim Lessing: Nathan ho Sophos.

Metaphrasis: Alexandros Rhizos Rhankabes. - In: A.

R. Rhankabes: Hapanta to philologika. T. 9. Athenai 1879.

S. 142 - 150.